

ENERGETIKOS INOVACIJŲ DIEGIMO LIETUVOJE APŽVALGA

2021

Dokumentas	ENERGETIKOS INOVACIJŲ DIEGIMO LIETUVOJE APŽVALGA
Sudarymo data	2021 09 30
Aprašas	Apžvalgoje pateikiama apibendrinta informacija apie šių metų II ketvirtyje Lietuvos energetikos agentūros atliktos energijos gamybos, perdavimo, skirstymo įmonių, mokslo įstaigų, savo veikla prisidedančių prie energetikos problemų sprendimo, energetikos srities asociacijų, konsultacinių, inovatyvius produktus ir paslaugas energetikos srityje kuriančių įmonių apklausos rezultatus.
Parengė	Lietuvos energetikos agentūros Energetikos tyrimų ir stebėsenos skyrius Vytautas Abrutis, vyriausiasis specialistas Aušra Kliukaitė, vyriausioji specialistė Tadas Norvydas, skyriaus vadovas (apžvalgos rengimo vadovas)

ĮVADAS

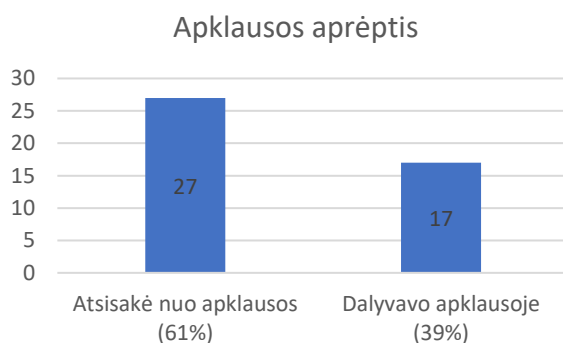
Temos aktualumas. Nacionalinėje energetinės nepriklausomybės strategijoje įtvirtinta Lietuvos vizija energetikos inovacijų srityje – iš energetikos technologijas importuojančios šalies Lietuva turi tapti energetikos technologijas kuriančia ir jas eksportuojančia šalimi. Nors šiuo metu Lietuvoje yra sukurta ir kuriama nemažai inovacijų energetikos sektoriuje, siekiama ir toliau skatinti novatoriškų energetikos technologijų kūrimą bei plėtrą. Norima pasiekti, kad Lietuvoje atliekami moksliniai tyrimai ir eksperimentinė plėtra, sukuriami produktai ar paslaugos būtų įdiegti į pramoninę gamybą ir taptų Lietuvos eksporto dalimi, taip prisidedant prie šalies ekonomikos augimo.

Lietuvoje šiuo metu kuriamos inovacijos saulės energetikos, biomasės ir biokuro technologijų, suskystintų gamtinių dujų panaudojimo, vandenilio dujų technologijų srityse. Pvz. vandenilio technologijų plėtrai Lietuvoje yra numatytas 20 mln. Eurų finansavimas iš Europos Sąjungos Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano. Energetikos ministerijos iniciatyva įsteigta vandenilio gamybos, saugojimo, transportavimo ir panaudojimo klausimus nagrinėjanti Lietuvos vandenilio platforma. Rengiamos vandenilio plėtros Lietuvoje gairės ir jų įgyvendinimo veiksmų planas.

Pagal Lietuvos statistikos departamento duomenimis, energetikos įmonių (elektros, dujų, garo tiekimas ir oro kondicionavimas) diegusių inovacijas dalis bendrame energetikos įmonių sąrašė 2016–2018 m. sudarė 58,7 proc., o jų išlaidos inovacinei veiklai 2018 m. siekė 26,6 mln. eurų¹.

Problema. Inovacijos energetikos sektoriuje, kaip ir kituose sektoriuose, yra palyginti nauja veiklos sritis, išsamios informacijos apie tai nėra daug. Siekiant išsiaiškinti esamą situaciją viešoji įstaiga Lietuvos energetikos agentūra (toliau – Agentūra) 2021 m. surengė energetikos įmonių ir kitų su energetikos veikla susijusių asmenų apklausą. Apklausa skirta situacijai energetikos sektoriuje išsiaiškinti – kokie yra respondentų pasiekimai inovacijų diegimo srityje; ar yra kliūčių gauti finansavimą energetikos inovacijoms; ar nėra reikalingų specialistų trūkumo; sužinoti respondentų nuomonę apie inovacijoms palankios aplinkos tobulinimą.

Apklausos subjektai. Apklausiai buvo pasirinktos energijos gamybos, perdavimo, skirstymo įmonės, mokslo įstaigos, savo veikla prisidedančios prie energetikos problemų sprendimo, energetikos srities asociacijos, konsultacinės, inovatyvius produktus ir paslaugas energetikos srityje kuriančios įmonės. Apklausoje dalyvavo 17 iš 44 kviestų respondentų – energetikos įmonių, mokslo įstaigų ir konsultacinių įmonių atstovai.

Apklausos metodas. Apklausa vyko individualių pokalbių – interviu metodu. Respondentams prieš apklausą buvo pateikti šie klausimai: kokias inovacijas diegia (diegs); kokia lėšų dalis skiriama šiai veiklos sričiai; kiek žmonių dirba su inovacijomis; ar yra sukurta inovatyvių produktų ar paslaugų; ar naudojamosi mokslo įstaigų paslaugomis; ar naudojamosi bandomąja energetikos inovacijų aplinka; koks yra finansinių institucijų požiūris į inovacijų plėtrą ir ar jos linkusios skirti finansavimą.

¹2020 m. duomenis Lietuvos statistikos departamentas planuoja viešai pateikti atitinkamai 2021 m. gruodį ir 2022 m. kovą.

APKLAUSOS REZULTATŲ ANALIZĖ

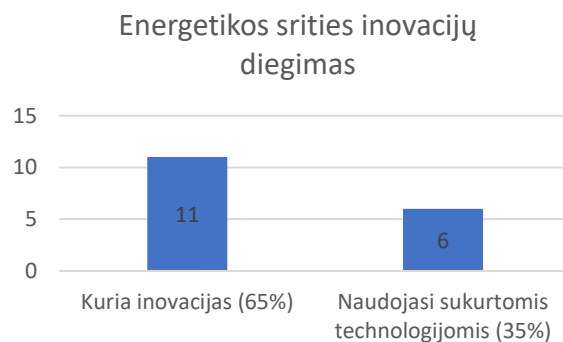
Šiame skyriuje pateikiami apibendrinti respondentų atsakymai į jiems pateiktus klausimus ir jų komentarai.

Klausimas Nr. 1. Kokias ir nuo kada energetikos srities inovacijas (technologines, netechnologines inovacijas) Jūsų įmonė, įstaiga ar organizacija diegia (įdiegė ar diegs)?

Siekiant produktyvesnių apklausos pokalbių, respondentams iš anksto buvo išsiųstas „energetikos inovacijų“ sąvokos apibrėžimas, pateiktas Lietuvos Respublikos energetikos įstatyme – **Energetikos inovacijos** – nauji ar iš esmės patobulinti produktai, technologijos, verslo sprendimai, paslaugos, tokių produktų ir paslaugų teikimo būdai, veiklos modeliai, kurie dėl naujų ar naujai pritaikytų technologijų arba dėl kitų priežasčių gali teigiamai veikti energetikos veiklą ir teikti naudą visuomenei. Pokalbių metu paaiškėjo, kad nemaža dalis respondentų energetikos inovacijų apibrėžimą supranta gerokai plačiau ir prie energetikos inovacijų veiklos priskiria įrangos, technikos keitimo ar modernizavimo darbus; pasaulyje naudojamos gerosios praktikos ir sprendimų įgyvendinimą Lietuvoje.

Įvertinus atsakymus, prie energetikos inovacijų (tiek technologinių ir netechnologinių) veikla užsiimančių įmonių ir įstaigų priskirta 11 respondentų, kas sudaro 65 proc. apklaustųjų. Likę 6 respondentai (35 proc. apklaustųjų) pagal savo veiklos pobūdį labiau būtų priskirtini prie dirbančių su veiklos procesų optimizavimu ir modernizavimu.

Iš apklaustųjų, su energetikos inovacijomis dirbančių respondentų, didžioji dalis aktyviai energetikos inovacijų veikla pradėjo užsiimti – 2018–2019 m. Apibendrinus atsakymus paaiškėjo, kad iki pradėdant inovacijas kurti/diegti respondentai daugiausiai vertino teisinę bazę naujų technologijų srityje, domėjosi kitų šalių pasiekimais energijos vartojimo efektyvumo srityje, dalyvavo bendruose su kitomis šalimis projektuose, seminaruose, todėl šiuo metu turi sukaukę pakankamai žinių ir praktikos, kad patys sėkmingai dalyvautų inovacijų kūrimo ir diegimo veikloje ir šioje srityje konkuruotų su kitomis šalimis.

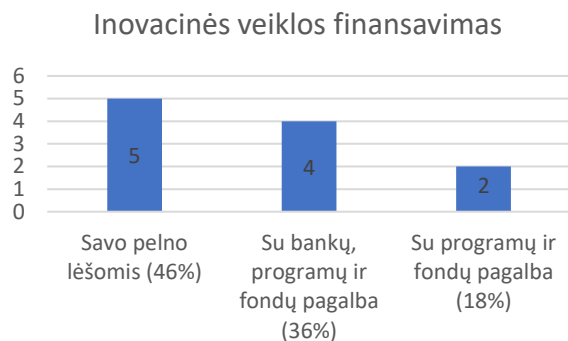
Klausimas Nr. 2². Kokią dalį lėšų įmonė, įstaiga ar organizacija inovacinei veiklai skiria iš savo lėšų ir kiek pritraukia kitų lėšų? Kokie yra kitų lėšų šaltiniai – privatus kapitalas, bankai, investicijų fondai, ES parama, kita?

Apibendrinus ir susisteminius atsakymus paaiškėjo, kad inovacinei veiklai finansuoti respondentai kasmet paprastai skiria nuo 1 iki 35 proc. savo lėšų. Vien savo pelno lėšomis inovacinę veiklą vykdo 5 respondentai (46 proc. apklaustųjų respondentų).

2 respondentai (18 proc.), turintys mažiau galimybių kreiptis į finansines institucijas paramos, stengiasi dalyvauti tokiuose su inovacijomis susijusiuose projektuose, kuriuose užtikrinamas dalinis finansavimas (ES fondai ir programos (pvz. *Horizon 2020*), Lietuvos finansinės paramos programos (Klimato kaitos programa), minimaliai prie projektų įgyvendinimo prisidedant savo lėšomis – 2–5 proc. Trūkstamas reikalingas finansavimas padengiamas projektuose dalyvaujančių verslo partnerių lėšomis.

²Atsakymai į 2, 3, 4, 5, 7 klausimus apima tik 11 respondentų, kurie vykdo inovacinę veiklą.

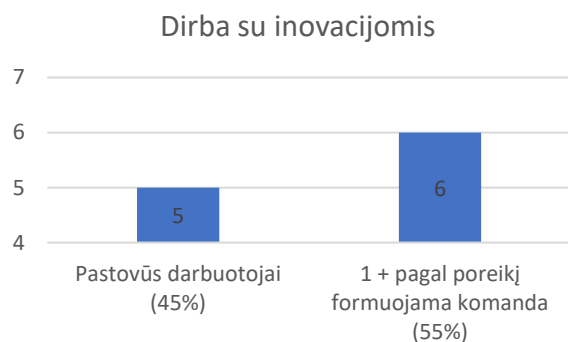
4 respondentai (36 proc.) teigė, kad, net ir dalyvaujant ES programų ir fondų bei Lietuvos finansinės paramos programų lėšomis finansuojamuose projektuose, norėdami vykdyti didesnės apimties inovacinę veiklą, dėl lėšų trūkumo priversti kreiptis į bankus.

Klausimas Nr. 3. Kiek žmonių Jūsų įmonėje, įstaigoje ar organizacijoje dirba su inovacijomis? Ar tai nuolatinis personalas?

Įmonės ir įstaigos yra suinteresuotos sėkmingais darbo rezultatais, todėl inovacinės veiklos vystymui stengiasi pritraukti kvalifikuotą personalą. Nuolatinį su inovacijomis dirbantį personalą turi visi 11 respondentų, iš kurių 5-iuose (45 proc.) – pastovus darbuotojų skaičius yra 4–5 darbuotojai.

Pas 6 respondentes (55 proc.) – dirba minimaliai po 1 darbuotoją, kurie be savo pagrindinės veiklos, papildomai užsiima informacijos apie energetikos inovacijas paieška, nagrinėja jų kūrimo, įdiegimo ar pritaikymo galimybes. Atsiradus naujos energetikos inovacijų veiklos (projekto) poreikiui, dažniausiai formuojama reikalingų kompetencijų turinti komanda, pritraukiant kitų padalinių atstovus, ekspertus (konsultantus, mokslininkus).

Klausimas Nr. 4. Ar Jūsų įmonė, įstaiga ar organizacija yra sukūrusi savo inovatyvių produktų ar paslaugų? Jeigu taip – kokių? Technologinių? Netechnologinių? Ar jie užpatentuoti? Jeigu ne – ar jos dabar yra kuriamos? Planuojamos kurti? Kokiam technologijų parengties lygiui (angl. *Technology readiness levels (TRL)*) Jūs priskirtumėte savo įmonėje, įstaigoje ar organizacijoje vystomas inovacijas?

Priklausomai nuo veiklos pobūdžio, kai kurios įmonės ar įstaigos turi potencialo sukurti naują produkto ar paslaugos koncepciją, naujus metodus ir įvertinti, ar jie yra įgyvendinami ir gyvybingi, kitos gi saviems poreikiams prisitaiko jau sukurtus produktus:

6 respondentai (55 proc.) atsakė teigiamai, kad yra sukūrę technologinių ar netechnologinių inovatyvių produktų ar paslaugų. 3 respondentai iš jų atsakė, kad turi patentuotų produktų ar paslaugų;

5 respondentai (45 proc.) atsakė, kad savo poreikiams prisitaiko kitų jau sukurtus inovatyvius produktus ar paslaugas.

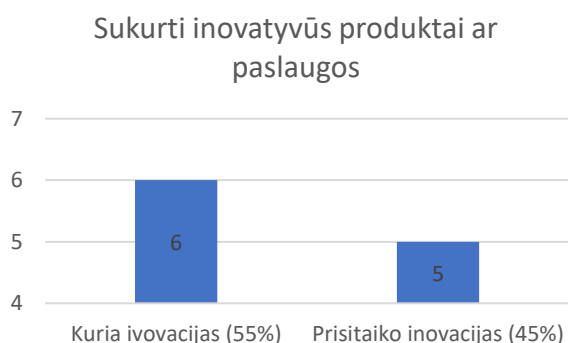
Tik 3 apklaustieji respondentai įvertino savo pasiekimus technologijų parengties lygiu (*TRL*). Technologinės parengties lygis apibrėžia technologijos brandumą arba naujo produkto parengties rinkai lygį:

1 respondentas teigė, kad inovacijas vykdo visais *TRL* lygiais (nuo 1 iki 9) (1 lygis – pagrindiniai principai, kurių laikomasi; 9 lygis – faktinė sistema pasitvirtino eksploatacinėje aplinkoje);

1 respondentas – virš 3 (3 lygis – analitinis ir eksperimentinis koncepcijos įrodymas) lygio;

1 respondentas – 4 (4 lygis – technologija patvirtinta laboratorinėje aplinkoje) ir 8 lygiais (8 lygis – faktinė sistema užbaigta ir kvalifikuota atliekant bandymą ir demonstravimą).

Kiti respondentai savo pasiekimų pagal technologijų parengties lygius neįvertino, nes šiuo metu aktyvia inovacine veikla neužiima.

Technologijų parengties lygiai (*TRL*)³

Lygis	Apibrėžimas	Aprašymas
1.	Pagrindiniai principai, kurių laikomasi	Žemiausias technologijų parengties lygis. Moksliniai tyrimai pradami integruoti į taikomojus mokslinius tyrimus ir taikomojus tyrimus
2.	Suformuluota technologijų koncepcija	Išradimas prasideda. Kai laikomasi pagrindinių principų, galima išrasti praktinį pritaikymą. Paraiškos gali būti vis dar neaiškios, spekuliacinės ir gali nebūti jokių prielaidoms pagrįstų įrodymų ar išsamios analizės. Pavyzdžiai apsiriboja analitiniais tyrimais
3.	Analitinis ir eksperimentinis koncepcijos įrodymas	Inicijuojami aktyvūs moksliniai tyrimai ir taikomoji veikla. Tai apima analitinius tyrimus ir laboratorinius tyrimus, siekiant fiziškai patvirtinti atskirų technologijos elementų analitines prognozes. Pavyzdžiai apima komponentus, kurie dar nėra integruoti arba reprezentatyvūs
4.	Technologija patvirtinta laboratorinėje aplinkoje	Pagrindiniai technologiniai komponentai yra integruoti siekiant nustatyti, kad jie veiks kartu. Tai yra santykinai „maža tikimybė“, palyginti su galutine sistema
5.	Atitinkamoje aplinkoje patvirtinta technologija (pramonėje svarbi aplinka, jei naudojamos didelio poveikio technologijos)	Pagrindiniai technologiniai komponentai yra integruoti su pakankamai realiais pagalbinais elementais, todėl juos galima išbandyti imituojamoje aplinkoje
6.	Atitinkamoje aplinkoje pademonstruota technologija (pramonėje svarbi aplinka, jei naudojamos didelio poveikio technologijos)	Reprezentatyvus modelis arba prototipų sistema, kuri yra gerokai daugiau nei <i>TRL</i> 5, bandoma atitinkamoje aplinkoje. Tai svarbus žingsnis į priekį, į technologijų pademonstruotą pasirengimą
7.	Sistemos prototipo demonstravimas operacinėje aplinkoje	Prototipas šalia arba prie planuojamos operacinės sistemos. Tai svarbus žingsnis į priekį nuo <i>TRL</i> 6, reikalaujantis parodyti faktinį sistemos prototipą operacinėje aplinkoje

³pagal https://www.fch.europa.eu/sites/default/files/h2020-wp15-fch-annex_en.pdf

Lygis	Apibrėžimas	Aprašymas
8.	Faktinė sistema užbaigta ir kvalifikuota atliekant bandymą ir demonstravimą	Įrodyta, kad technologijos veikia galutine forma ir numatytais sąlygomis. Beveik visais atvejais šis TRL yra tikrosios sistemos kūrimo pabaiga.
9.	Faktinė sistema pasitvirtino operacinėje aplinkoje (konkurencinga gamyba pagrindinių didelio poveikio technologijų atveju; arba erdvėje)	Faktinis technologijos taikymas eksploatacinėje aplinkoje ir misijos sąlygomis, pavyzdžiui, tomis, su kuriomis susiduriama atliekant eksploatacinius bandymus ir vertinimą

Klausimas Nr. 5. Ar Jūsų įmonė, įstaiga ar organizacija perka mokslo įstaigų, mokslinių tyrimų paslaugas (ir) ar bendradarbiauja su mokslo įstaigomis energetikos inovacijų srityje? Jeigu taip – kiek turite tokių tiekėjų / partnerių? Ar lengva buvo juos rasti? Ar tai Lietuvos ar užsienio tiekėjai / partneriai? Jeigu ne – gal galite nurodyti priežastis – nėra tinkamų specialistų, brangios paslaugos, kita?

Mokslo įstaigų, konsultacinių firmų paslaugos yra ypač paklausios su energetikos veikla susijusiose įmonėse. Kvalifikuotų specialistų pagalba rengiami skaičiavimai, rekomendacijos, kuriami nauji sprendimai.

Iš 11 apklaustųjų 9 respondentai (82 proc.) nurodė, kad bendradarbiauja su mokslo įstaigomis, konsultacinėmis firmomis tiek Lietuvoje, tiek ir užsienyje: viešųjų pirkimų pagalba perka paslaugas ne tik vienkartiniais projektams, bet ir ilgalaikiam bendradarbiavimui.

Respondentai bendradarbiauja su mokslo įstaigomis ir kaip su partneriais atskiruose projektuose. 2 respondentai (18 proc.) atsakė turintys pakankamą savo darbuotojų mokslinį potencialą.

Klausimas Nr. 6. Ar įmonė, įstaiga ar organizacija naudojasi / numato naudotis bandomąja energetikos inovacijų aplinka? (Labiau taikytina energetikos įmonėms). Jeigu taip – kokios priežastys tai paskatino – palankios sąlygos, galimybė išbandyti savo produktus / paslaugas rinkos sąlygomis, kita? Jeigu ne – kodėl tokia aplinka nėra tinkama – produktas / paslauga yra pradinėse technologijos parengties stadijose, nepalankios sąlygos, kiti suvaržymai?

Visi 17 respondentų yra girdėję arba net susipažinę su bandomąja energetikos inovacijų aplinka, domėjosi jos suteikiamomis galimybėmis:

3 respondentai (18 proc.) teigė, kad bandė praktiškai pasinaudoti, nežiūrint į tai, kad dar nepilnai buvo parengta bandomosios aplinkos teisinė bazė;

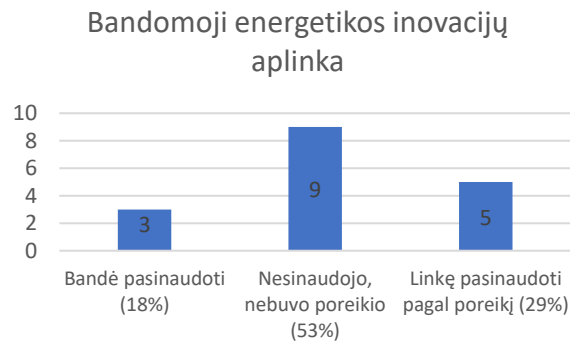
9 respondentams (53 proc.), kurie vykdo inovacinę veiklą, nebuvo poreikio pasinaudoti bandomosios aplinkos galimybėmis. Patobulinus jos sąlygas ateityje, atsiradus poreikiui, jomis pasinaudotų;

5 respondentai (29 proc.) linkę ateityje pabandyti pasinaudoti bandomąja aplinka, jeigu tik turės tam tinkamą produktą ar paslaugą.

Visų respondentų nuomone, bandomosios energetikos inovacijų aplinkos sąlygos turėtų būti tobulinamos:

bandžiusieji ja pasinaudoti teigė, kad idėja pasirodė gera, bet, vertinant iš praktinės pusės, susidūrė su teisinės bazės neišbaigtumu, su pernelyg dideliais reikalavimais projektų finansinei gražai, procedūriniais suvaržymais, koordinacijos stoka tarp bandomojoje aplinkoje dalyvaujančių ir ją administruojančių institucijų – sprendimai priimami labai lėtai, nepakankamas grįžtamasis ryšys, todėl nutraukė šią veiklą;

likę domėjosi bandomąja aplinka iš kainodaros pusės ir teigė, kad veikimo mechanizmas labai sudėtingas. Bandomoji aplinka labiau panaši į deklaratyvų sprendimą, neiškūs veiklos rezultatai.

Klausimas Nr. 7. Ar Jūsų įmonė, įstaiga ar organizacija kreipėsi į bankus, kitas finansines institucijas dėl finansavimo? Jeigu taip – kaip, Jūsų nuomone, bankai ir kitos finansinės institucijos žiūri į inovacinius projektus? Palankiai, neužtikrintai, įžvelgia per didelę riziką todėl yra per daug atsargūs, kita?

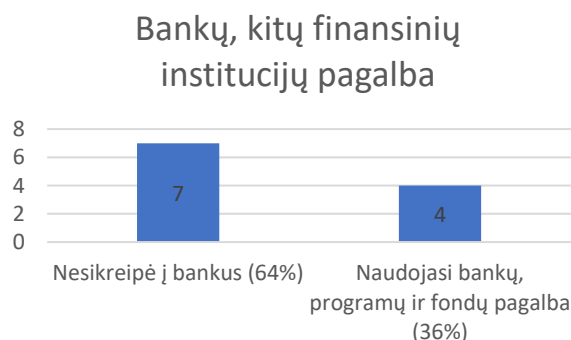
Finansinės paramos į bankus ar kitas finansines institucijas iš 11 respondentų nesikreipė 7 (64 proc.), nes:

5 iš jų inovatyvią veiklą vykdo vien savo pelno lėšomis;

2 respondentai dalyvauja inovatyvios veiklos projektuose ir naudojami tik įvairių fondų ar finansavimo programų dalinės paramos mechanizmais.

4 respondentai iš 11 apklaustųjų (36 proc.) savo inovacinės veiklos plėtrai naudojami tiek bankų teikiama finansine pagalba, tiek ir įvairių fondų ar programų sukurtais finansavimo mechanizmais.

Respondentai teigia, kad bankai, nustatyta tvarka įvertinę jiems pateiktus prašymus dėl projektų finansavimo, paramą suteikia praktiškai visada. Respondentai finansavimo ieško tiek Lietuvoje, tiek ir užsienyje esančiuose bankuose, nes dažnai jiems užsienio bankuose būna palankesnės paskolų sąlygos.

IŠVADOS

Atlikus apklausą ir apibendrinus 17 respondentų atsakymus apie energetikos inovacijas, padarytos šios pagrindinės išvados:

1. Respondentai, kurie save priskiria prie energetikos inovacijas kuriančių įmonių, labai skirtingai suvokia „energetikos inovacijos“ apibrėžimą. Trečdalis (35 proc.) respondentų jų veiklos vykdymui reikalingų technologijų keitimą/atnaujinimą ar vadybos sistemų įdiegimą prilygina inovacinei veiklai. Agentūros specialistų vertinimu pasaulyje plačiai taikomų vadybos sistemų įgyvendinimo ar pasiteisinusių ir jau gerąją praktika vadinamų technologinių sprendimų diegimo negalima prilyginti inovacijų kūrimui ar diegimui.

2. Beveik pusė (5 iš 11) apklaustųjų respondentų inovatyvią veiklą vykdo vien savo pelno sąskaita, nesikreipdami paramos į bankus ar kitas finansines institucijas. Kiti respondentai ieško papildomų finansavimo galimybių – dalyvauja inovatyvių produktų ar paslaugų kūrimo projektuose su dalinio finansavimo galimybėmis, kreipiasi į bankus. Įvertinus apklaustųjų atsakymus, inovacinės veiklos plėtrai gauti finansavimą iš bankų ar kitų finansinių institucijų didelių kliūčių nėra.

Apklausa parodė, kad standartiniams energetikos sprendimams specialistų pakanka, bet pasitaiko, kad įmonėms reikia labai siauros specializacijos specialistų, kurių Lietuvoje nėra. Tokiu atveju reikiamų kompetencijų respondentai ieško užsienyje. Įvertinus tai, kad energetikos inovacijų projektai beveik visada reikalauja labai specifinių tarpdisciplininių žinių ir gebėjimų, net ir su užsienyje galimais pritraukti resursais tokius projektus vystyti ir įgyvendinti yra labai sudėtinga.

Įvertinus respondentų atsakymus, paaiškėjo, kad mokymo programos ir praktinė veikla šiuo metu Lietuvoje yra nesuderinti. Turėdami gerą mokymo bazę Lietuvoje, įvertinus perspektyvas ir atitinkamai patobulinus ar parengus naujas mokymo programas, ateityje būtų galima rengti konkurencingus specialistus tiek mūsų šalies, tiek ir užsienio rinkai.

3. Iš 17 apklausoje dalyvavusių respondentų, 11 buvo priskirti prie inovatyvius produktus ar paslaugas kuriančių arba diegiančių įmonių ar įstaigų. Tik 3 respondentai iš jų atsakė turintys užpatentotų produktų ar paslaugų, o patentų turėjimas yra vienas iš inovacijų ekosistemos efektyvumo rodiklių.

4. Ne visi apklaustieji respondentai turi atitinkamų kompetencijų energetikos inovacijų klausimų sprendimui, todėl ieško pagalbos mokslo įstaigose, konsultacinėse firmose. Didžiajai daliai respondentų inovacinės veiklos plėtrai pakanka Lietuvos mokslo potencialo paslaugų. Apklausa parodė, kad Lietuvos mokslo įstaigų ar konsultacinių firmų turimos žinios respondentų vertinamos gana aukštai.

5. Baziniai bandomosios energetikos inovacijų aplinkos teisės aktai buvo patvirtinti 2020 m. Visi respondentai yra girdėję apie ją ar net susipažinę su jos sąlygomis. Apklausoje metu 3 respondentai teigė, kad bandė praktiškai pasinaudoti šiuo mechanizmu. Tačiau susidūrę su teisinės bazės neišbaigtumu, su pernelyg dideliais reikalavimais projektų finansinei gražai, procedūriniais suvaržymais, koordinacijos stoka tarp bandomojoje aplinkoje dalyvaujančių ir ją administruojančių institucijų atsisakė toliau joje dalyvauti. Apibendrinant respondentų atsakymus – bandomosios aplinkos sąlygas jie vertino nelabai palankiai: ja domėjosi tik iš kainodaros pusės; bandomoji aplinka pasirodė labai sudėtinga ir labiau deklaratyvus sprendimas nei praktiškas įrankis.

RESPONDENTŲ PASIŪLYMAI IR PAGEIDAVIMAI

Apklausoje metu respondentams buvo sudaryta galimybė išsakyti savo pageidavimus ir pateikti pasiūlymus energetikos inovacijų aplinkai gerinti:

1. respondentai išreiškė norą sistemingai gauti iš Lietuvos Respublikos energetikos ministerijos ir (ar) Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijos informacijos apie vykdomus inovatyvius projektus, naujus inovatyvius produktus ar paslaugas, finansavimo galimybes, susijusias su energetikos srities inovacijomis;

2. įsisavinant Europos Sąjungos struktūrinių fondų paramą Lietuvoje, respondentai norėtų, kad būtų daugiau lėšų numatoma demonstraciniams projektams, susijusiems su energetikos inovacijomis;

3. respondentai konstatavo, kad šiuo metu teisinė bazė dėl bandomosios energetikos inovacijų aplinkos jiems nėra palanki:

- nelanksti Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos (toliau – VERT) kaip bandomosios energetikos inovacijų aplinkos priežiūros ir konsultacijas teikiančios institucijos kainų politika, kurioje neatsižvelgiama į tai, kad yra nedidelių, ribotų finansinių galimybių įmonių;
- per ilgos biurokratinės bandomosios aplinkos procedūros. Respondentai norėtų, kad sutrumpėtų sprendimų priėmimo laikas, kadangi ilgi sprendimų priėmimo terminai iš esmės gali turėti neigiamos įtakos inovacijų bandymų aktualumui ir rezultatams;
- respondentų nuomone, yra perteklinė (per didelė) VERT privalomos teikti informacijos apimtis;
- inovacijoms būdingas didesnis rizikos laipsnis, todėl veikimas bandomojoje aplinkoje turėtų būti laisvesnis rizikų atžvilgiu.

4. Respondentai, kalbėdami apie energetikos inovacijų, atliekamų bandomojoje aplinkoje, tikslą atkreipė dėmesį, kad finansinė nauda (finansinis gyvybingumas) nėra ir neturėtų būti vienintelis vertinimo kriterijus. Energetikos inovacijos turi būti naudingos vartotojams ir aplinkai.
